

REFERENCES

1. Yakovenko, O.V. (1999), "Legal procedure", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.01, Saratov state akademitya of right, Saratov, Russia.
2. Kozyrin, A.N. (2008), *Nalohovye protsedury : ucheb. posob.* [Tax procedures: schoolbook], Norma, Moscow, Russia.
3. Kucheryavenko, M.P. (2009), *Podatkovi protsedury : pravova pryroda i klasyfikatsiya* [Tax procedures: legal nature and classification], Alerta ; KNT ; TsUL, Kyiv, Ukraine.
4. Horshenev, V.M. (1985), *Teoriya yuridicheskoho protsessa* [Theory of juridical process], Vyscha shkola, Kharkiv, Ukraine.
5. Rabinovich, M.P. (1994), *Osnovy zahalnoyi teoriiy prava ta derzhavy* [The basis of general theory of state and law], Radyanska shkola, Kyiv, Ukraine.
6. Pepelyaev, S.H. (2000), *Osnovy nalohovoho prava : uchebno-metodicheskoe posobie* [Basis of tax law: educational and methodological schoolbook], Invest Fond, Moscow, Russia.
7. Philip, Loïc (1995), "Les fondements constitutionnels des finances publiques", *Economica*, 1995. – 168 p.
8. "U.S. Constitution", available at : <https://www.law.cornell.edu/constitution/articlei#section7>.
9. "Constitution of Ukraine from 28.06.1996 № 254k/96-VR", *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1996, no. 30, art. 141.
10. "Switzerland will decide the fate of the tax for rich people", available at : <http://business-swiss.ch/2014/10/shvejtsariya-reshit-na-referendume-sud-bu-naloga-dlya-bogaty-h/>.

УДК 342: 001.8005.332.2

ДОКТРИНАЛЬНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ФУНКЦІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Пирожкова Ю.В., к.ю.н., доцент

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
yuliya150677@mail.ru*

У статті приділена увага тенденціям сучасного доктринального тлумачення терміну «функції адміністративного права», проаналізовані основні досягнення вітчизняної адміністративно-правової науки з питань їх класифікаційного розподілу та системного аналізу. Зроблено висновок про недостатню дослідженість функціонального призначення адміністративного права, яка зводиться в основному до фрагментарного аналізу цільового призначення галузі або виділення та надання пріоритету лише «базовим» функціям галузі – охоронній та регулятивній. Комплексне системне дослідження функцій адміністративного права і до цього часу відсутнє, що, у свою чергу, обумовлено модифікацією галузі, її предмету, методу.

Ключові слова: функції адміністративного права, функціональна роль та завдання адміністративного права, функції норм адміністративного права, функції державного управління.

ДОКТРИНАЛЬНОЕ ТОЛКОВАНИЕ ФУНКЦИЙ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Пирожкова Ю.В.

*Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина
yuliya150677@mail.ru*

В статье исследуются тенденции современного доктринального толкования термина «функции административного права», проанализированы достижения отечественной административно-правовой науки по их классификационному распределению и системному анализу. Сделан вывод о фрагментарности исследования функционального назначения административного права, в которых либо имеет место упоминание о целевом назначении отрасли, либо приоритетными являются исследования потенциала

«базовых» функций отрасли – охранительной и регулятивной. Комплексная системная разработка функций административного права отсутствует, что, в свою очередь, обусловлено спецификой отрасли, модификацией ее предмета и метода.

Ключевые слова: функции административного права, функциональная роль и задачи административного права, функции норм административного права, функции государственного управления.

ДОКТРИНАЛЬНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ФУНКЦІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Пирожкова Ю.В.

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
yuliya150677@mail.ru*

Сучасний розвиток української держави нерозривно пов'язаний зі змінами, що відбуваються в політиці, економіці, соціальній сферах. Модель побудови правової, демократичної держави обумовлює необхідність детального дослідження функцій права, оскільки саме вони розкривають складну взаємодію напрямів впливу права на соціум та є базовим елементом ефективності права в цілому. У функціях права відображаються потреби суспільного розвитку, вони є наслідком законодавчої політики та концентрують у собі відповідні потреби, трансформуючи їх у позитивне право, публічні обов'язки, суспільні інтереси. Наукові розробки в черговий раз доводять необхідність та актуальність вивчення базових теоретичних понять, які не тільки забезпечують обґрунтований фундамент безпосередньо правової теорії, а й впливають на розробку категоріально-понятійного апарату певної галузі права, що створює можливість сформулювати напрями її ефективного правового впливу на суспільні відносини. У статті приділена увага тенденціям сучасного доктринального тлумачення терміну «функції административного права», проаналізовані основні досягнення вітчизняної административно-правової науки з питань їх класифікаційного розподілу та системного аналізу. Дослідження функцій административного права не стало традиційним для сучасної наукової та навчальної літератури – як і в радянський період розвитку административного права, відбувається їх отождолення із метою та завданнями; відсутнє дослідження теорії функцій административного права як системи; активізуються наукові дослідження функцій державного управління; проводяться наукові розвідки щодо функцій як елементу административно-правового механізму; спостерігається лише певна увага до окремих функцій административного права в рамках інших дисертаційних досліджень. До сьогодні інститут функцій административного права залишається поза увагою вчених-административістів, які не вносять його до інститутів загального административного права, обмежуючись стандартною «матрицею» сучасних навчальних посібників – поняття, предмет, метод, система, принципи та джерела, мета та завдання административного права.

Історіографія еволюції административно-правової доктрини при розробці проблеми теорії функцій административного права, на жаль, свідчить про її недостатню дослідженість, що, у свою чергу, не дозволяє виділити та обґрунтувати специфіку основних етапів розвитку административно-правової доктрини у зазначеній сфері, а надає можливість лише схарактеризувати так звані фрагментарно-мозаїчні «сплески» уваги у вітчизняній та зарубіжній административно-правовій науці, що певним чином пояснюється складністю, мобільністю та поліструктурністю административного права, особливостями його розвитку, постійною зміною векторів у регулюванні суспільних відносин.

Ключові слова: функції административного права, функціональна роль та завдання административного права, функції норм административного права, функції державного управління.

DOCTRINAL INTERPRETATION OF ADMINISTRATIONAL LAW: MODERN TENDENCIES AND PERSPECTIVES OF MARKET

Pyrozhkova Yu. V.

*Zaporizhzhia National University, Zhukovska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
yuliya150677@mail.ru*

Modern development of Ukrainian state is inseparably connected with changes happen in policy, economy, social spheres. The building model of democratic state provides the necessity of detailed research in law functions because they open the difficult interaction among directions of law influence to the society, is the basis element of law efficiency in general. The social development needs are demonstrated in the law functions, they are the result of legislation policy and concentrate the correspond needs and transform them to the positive law, public liabilities, social interests. Scientific developments one more time prove the necessity and actuality of basic theoretical conceptions studying which not only provide the fundament but influence to the development of categorical and criteria apparatus in certain law branch which creates the opportunity to directional formation of its efficient legal plan for the social relations. Article pays especial attention to the tendencies of modern doctrinal conception “administrative law functions” definition, analyses the main achievements of domestic administrative and legal science of the questions about classification and system analysis. Administrative law functions research didn't become traditional for modern scientific and educational literature – as in soviet period of administrative law development their simulation with purpose and tasks is carried out; administrative law functions research as the system is absent; scientific researches of state administration functions are activated; scientific researches on functions as element of an administrative legal mechanism are conducted; only the certain attention to separate functions of administrative law within other dissertation researches is observed. For today the institute of administrative law functions stays without scientists-administrativists attention who don't bring it in institutes of the general administrative law, limit it to standard “matrix” of modern manuals – concept, subject, method, system, the principles and sources, the purposes and administrative law problems. Unfortunately, evolutionary historiography of

administrative and legal doctrine by the development in problem of administrative law functions theory tells about low studied level that in turn doesn't allow allocating and proving specifics of the main development stages of the administrative and legal doctrine in the specified sphere, but gives the possibility to characterize such called fragmentary and mosaic "splashes" attention in domestic and foreign administrative and legal science, definitely is explained by complexity, mobility and poly-structure administrative law, features of its development, continuous change of vectors in the public relations regulation.

Key words: functions of administrative law, functional role and problems of administrative law, function of norms of administrative law, function of public administration.

З 90-х років ХХ століття розпочинається формування нової вітчизняної адміністративно-правової доктрини, що було обумовлено політичними, соціальними, економічними, культурними та іншими чинниками розвитку правової системи країни в цілому. Як далекоглядно зазначав В. Авер'янов, «інноваційні аспекти розвитку адміністративного права пов'язані з основними напрямками радикального оновлення вітчизняної адміністративно-правової доктрини, що має бути покладено в основу модернізації існуючих та запровадження нових інститутів адміністративного права, відповідної практики правозастосування» [1, с. 8]. Окреслюючи нові риси предмету українського адміністративного права, вчений робить важливий висновок щодо трансформації його функціонального призначення, адже суспільна роль адміністративного права втрачає суто «управлінський» (і тим більше «суто юрисдикційний») характер та набуває рис «обслуговуючих», точніше «публічно-сервісних» (від англ. to serve – служити). Розробляючи новий підхід до розуміння сутності та суспільного призначення адміністративного права, В. Авер'янов застерігає, що виокремлення «публічно-сервісної» складової не має на меті автоматично знецінити значення і досі важливого місця «управлінської» характеристики адміністративного права. Ідеться лише про уточнення цього місця в адміністративно-правовій доктрині шляхом зміщення переважаючого акценту з категорії «державне управління» на категорію «забезпечення пріоритету прав людини», яка і повинна стати базовою та домінуючою у згаданій доктрині. У свою чергу, «публічно-сервісне» призначення адміністративного права охоплює такі його функції, як правозабезпечувальна (спрямована на забезпечення реалізації прав та обов'язків громадян) та правозахисна (спрямована на захист і поновлення порушених суб'єктивних прав громадян) [2, с. 279-280].

Серед напрацьованих вітчизняних вчених-адміністративістів новітнього періоду не дістали належного теоретичного обґрунтування концептуальні питання розвитку та вдосконалення функцій адміністративного права, яким приділяється фрагментарна увага, що слід вважати суттєвою прогалиною, що потребує свого усунення. Окреслюючи деякі проблеми соціального призначення адміністративного права України, професор Н. Нижник справедливо наголошує на необхідності теоретичного осмислення нових реалій, що склались у вітчизняній правовій системі, доцільності визначення оптимальних рамок функціонування та розвитку сучасного права в цілому й адміністративного зокрема, адже, на її думку, якщо цих меж не встановити, далі буде йти загроза переродження, знецінення та неефективності адміністративного права [3, с. 187-188].

Дослідження функцій адміністративного права не стало традиційним для сучасної наукової та навчальної літератури – як і в радянський період розвитку адміністративного права, відбувається їх ототожнення із метою та завданнями; відсутнє дослідження теорії функцій адміністративного права як системи; активізуються наукові дослідження функцій державного управління; проводяться наукові розвідки щодо функцій як елементу адміністративно-правового механізму; спостерігається лише певна увага до окремих функцій адміністративного права в рамках інших дисертаційних досліджень. До сьогодні інститут функцій адміністративного права залишається поза увагою вчених-адміністративістів, які не вносять його до інститутів загального адміністративного права, обмежуючись стандартною «матрицею» сучасних навчальних посібників – поняття, предмет, метод, система, принципи та джерела, мета та завдання адміністративного права (І. Гриценко, Р.Мельник, А. Пухтецька, С. Мосьондз, О. Кузьменко, І. Пастух, М. Плугатир, М. Співак, С. Алфьоров, С. Ващенко, М. Долгополова, А. Купін та інші) [4-7]. Процеси кардинальної політичної, економічної та соціальної трансформації, що відбуваються в Україні, актуалізують проблеми трансформацій функціонального змісту державного управління, що знаходить своє висвітлення в сучасних дослідженнях у галузі адміністративного права. Питанням функцій державного управління приділено достатньо уваги з точки зору як їх характеристики, так і переліку та класифікації, що було висвітлено в дисертаціях В. Малиновського «Оптимізація функцій органів виконавчої влади України: теоретико-методологічні засади» (2002 р.), В. Гаращука «Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні» (2003 р.), А. Волощука «Теоретико-правові аспекти реалізації державного управління в умовах демократизації політичної системи (2004 р.)», О. Крупчан «Організація

виконавчої влади в Україні» (2012 р.), Є. Білокур «Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання» (2015 р.) та ін. Окремі аспекти багатопланової проблематики функціонування органів місцевого самоврядування стали предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців, зокрема В. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Битяка, В. Борденюка, А. Васильєва, І. Голосніченка, Є. Додіна, В. Колпакова, І.Ковбас, В. Кравченка, М. Корнієнка, В. Опришка, М. Пітцика, В. Погорілка, а також того російських учених Г. Атаманчука, Ю. Козлова, Ю. Тихомирова, В. Чиркіна, В. Юсупова та ін.

Розглядаючи принципи та функції адміністративно-правового регулювання податкових правовідносин. В. Теремецький зазначає, що в сучасних умовах кардинальних соціальних перетворень, ускладнення господарського та соціально-культурного життя адміністративне право виконує цілу низку найважливіших функцій адміністративно-правового регулювання в регламентації податкової сфери. Вчений виділяє такі основні групи функцій:

- 1) функція визначення та встановлення загальних принципів правового регулювання податкових відносин, тобто визначення «правил гри» – розроблення законів, нормативних актів;
- 2) функція забезпечення розбудови і функціонування єдиної, внутрішньо узгодженої та стабільної системи оподаткування – ця функція спрямована на створення та забезпечення ефективного функціонування необхідних правових механізмів взаємодії всіх елементів податкової системи за допомогою відповідних адміністративно-правових засобів (функція оптимального виваженого податкового регулювання, функція збалансування публічних і приватних загальнодержавних та регіональних інтересів, функція регулювання розвитку різних галузей народного господарства, суспільного виробництва);
- 3) функція контролю [8, с. 88-89].

На думку Є. Курінного, функціональна спрямованість є додатковим критерієм для визначення нової властивості адміністративно-правових відносин. Підтримуючи традиційний поділ спеціально-юридичних функцій на регулятивні та охоронні, вчений звертає увагу на багатовекторне функціональне призначення адміністративного права, зазначаючи, що у переважній більшості галузей права може домінувати лише одна із зазначених функцій (наприклад, у конституційному, фінансовому, земельному праві – регулятивна, норми кримінального права забезпечують виконання охоронної функції). Регулятивна, охоронна та виховна функції, на думку вченого, – головні функції адміністративного права. Така особливість пояснюється феноменом архітекtonіки адміністративного права, відносини якого формуються з двох основних складових: блоку державного й комунального управління (владно-управлінської діяльності) та блоку адміністративно-правового захисту. Відносини адміністративного права можуть реалізовуватись у рамках власного повноцінного функціонального циклу, який поєднує регулятивний та охоронний етапи. Це дозволяє забезпечувати автономність адміністративного права, його тривале функціонування без відчутної залежності від норм інших галузей права [9, с. 39]. У своїй праці «Реформування українського адміністративного права: декілька тез про сутність процесу» вчений зазначає, що суспільна роль оновленого українського адміністративного права полягає у здійсненні повної та всебічної правової регламентації нормативно-правового закріплення та реалізації державної політики на основі об'єктивно існуючих суспільних потреб. Він дійшов висновку, що сприйняття адміністративного права як права державної політики – це суттєве підвищення планки та відповідних вимог до цієї галузі права. Як свідчить практика, гідної альтернативи адміністративному праву у сфері нормативно-правової регламентації, організації та діяльності переважної більшості публічних адміністрацій, на які покладені державно-політичні функції, не існує. Переважно адміністративно-правовими нормами забезпечується безпосередня організація та повсякденне функціонування державних інститутів [10, с. 10-11]. Колектив авторів підручника «Адміністративне право» (2008 р.), розглядаючи суть адміністративного права як галузі публічного права, зазначають, що її можна визначити і через функції, які воно здійснює. Під функціями адміністративного права розуміють основні напрями адміністративно-правового впливу на відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування та здійснення адміністративно-сервісної діяльності суб'єктами публічної адміністрації, а також у сфері охорони громадського порядку з метою їхнього упорядкування. Приєднуючись до традиційного поділу функцій адміністративного права, вони виділяють регулятивну (полягає у визначенні основних прав та обов'язків суб'єктів публічної адміністрації, визначенні правил поведінки інших учасників адміністративно-правових відносин, а також упорядкуванні відносин щодо публічного адміністрування адміністративно-політичної, соціально-

культурної та економічної сфер суспільного життя) та охоронну (полягає у встановленні заходів адміністративного примусу, спрямованих на запобігання, припинення правопорушень, а також забезпечення притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності та встановленні адміністративно-правових режимів з метою захисту публічних інтересів у процесі здійснення публічного адміністрування) функцій [11, с. 9].

Т. Коломоець, В. Колпаков, О. Кузьменко, аналізуючи основні досягнення адміністративно-правової науки, сучасного адміністративного законодавства, вважають, що функціями адміністративного права є:

- 1) правовиконавча. Адміністративне право – юридична форма: а) реалізації публічних інтересів у суспільній практиці; б) діяльності публічної адміністрації у сфері названих вище інтересів;
- 2) правотворча. Адміністративне право наділяє суб'єктів публічної адміністрації повноваженнями з адміністративної нормотворчості;
- 3) організаційна. Ця функція визначається організаційним характером діяльності публічної адміністрації, що постійно «підтримується» нормами адміністративного права;
- 4) правоохоронна. Адміністративне право забезпечує охорону та захист інтересів своїх суб'єктів, що визнані публічними [12, с. 108-109; 13, с. 41].

Дану позицію, окреслюючи функції адміністративного права, підтримують автори навчального посібника «Адміністративне право: актуальні питання та інноваційні ідеї» С. Петков, Н. Армаш, Є. Соболев, які паралельно з цим не зовсім вдало намагаються збагатити теорію функцій адміністративного права та тлумачать термін «функція», обмежуючи його лише діяльністю будь-яких державних органів незалежно від їхньої мети. На думку вчених, функціонувати – значить діяти, бути в дії, виконувати обов'язки. Функція – це і обов'язок, і коло діяльності, і призначення. Функція управління як поняття – це певний напрям спеціалізованої діяльності виконавчої влади, зміст якої характеризується однорідністю та цільовою спрямованістю [14, с. 46]. Не зовсім логічним видається такий підхід до загальновідомих теоретико-правових конструкцій, а також незрозумілим є виділення функції управління в контексті розгляду функцій адміністративного права.

О. Миколенко запропонував поняття «функція» розглядати як єдність трьох самостійних понять – «цілі», «засоби досягнення цих цілей» та «результат, який був отриманий і який повинен відповідати поставленим цілям». Якщо результат не відповідає поставленим цілям, то функція вважається нереалізованою. На думку вченого, під функцією слід розуміти не «основні напрями впливу», як це пропонується в юридичній літературі, а «відповідність отриманого результату поставленим цілям та використаним засобам». Тоді функції адміністративного права як галузі права – це відповідність правового стану, який склався у суспільстві в результаті адміністративно-правового регулювання, цілям та засобам адміністративно-правового регулювання. Критикуючи дослідження функцій адміністративного права як галузі права, вчений акцентує увагу на тому, що вони не повинні зводитись лише до визначення та класифікації, а показувати причини, чому та чи інша функція так і не була в достатній мірі реалізована на практиці та що необхідно надалі зробити для забезпечення її реалізації [15, с. 39]. Антропологічний вимір правозабезпечувальної та правозахисної функції адміністративного права розглядає Ю. Юринець, акцентуючи увагу на тому, що «адміністративне право – це ПРАВО, а не набір інструкцій для чиновників. Відображаючи взаємини суспільства і влади, воно повинно, у першу чергу, вирішувати питання обмеження влади, забезпечуючи права громадян. Звідси закономірно виникають правозабезпечувальна та правозахисна функції адміністративного права» [16, с. 72]. Функції адміністративно-правових норм досліджує С. Мосьондз, поділяючи їх на основні (організація та регулювання управлінських відносин, забезпечення реалізації громадянами та громадськими організаціями своїх конституційних прав, захист права громадян і громадських об'єднань у сфері державного управління) та додаткові (забезпечення ефективності діяльності органів виконавчої влади та інших органів державного управління, виховна функція, взаємодія з нормами інших галузей права) [17, с. 36].

Представники зарубіжної правової науки теж сформулювали низку оригінальних підходів до розуміння проблем функцій адміністративного права. Так, китайський професор Ло Хаоцай у нарисі «Теорія рівноваги: засади сучасного адміністративного права», обґрунтовує необхідність застосування «теорії рівноваги» як основного змісту адміністративного права, адже саме так, на думку вченого, можливе як стимулювання адміністративної ініціативи, так і одночасна активна

участь керованих суб'єктів права [18, с. 314]. Досліджуючи теоретичні основи сучасного китайського адміністративного права, вчений акцентує увагу на тому, що наприкінці 80-х років на теоретичному рівні недостатньо дослідженими залишаються фундаментальні питання «що таке адміністративне право», «які функції виконує адміністративне право» та «якою має бути система адміністративного права» [18, с. 78]. Відсутність загального підходу приводить до різновекторного розуміння адміністративного права серед вчених-юристів, урядових чиновників та суддів. Перша концепція, так звана «теорія підпорядкування», на думку вченого, обумовлена впливом правової ідеології Радянського Союзу та китайської традиційної правової доктрини і політичної культури, зводиться до розуміння адміністративного права як права, що сприяє ефективному управлінню та забезпечує його. Ця «теорія підпорядкування» дотримується швидше дозвольного, ніж заборонного підходу до виконавчої влади у процесі управління та є обмеженою, адже майже не згадує про захист прав людини, підкреслюючи важливість виконавчої влади, вимагаючи підвищення ефективності управління в галузі адміністративного права. Друга ж концепція, так звана «теорія контролю влади», тлумачить адміністративне право як право, яке контролює адміністративну владу, захищає права людини від порушень з боку уряду та обов'язково здійснюється незалежною судовою владою. Контроль за виконавчою владою зводиться до суворого обмеження функцій уряду: його роль зводиться до функцій «поліцейського», що забезпечує рамки, у яких громадяни можуть діяти вільно. Такий підхід також вбачається вченому «надмірно оптимістичним розумінням функцій адміністративного права англо-американської правової традиції» [18, с. 78].

На думку професора Ло, обидва підходи до адміністративного права є спірними, адже «якщо розглядати адміністративне право тільки як інструмент забезпечення підпорядкування, то виконавчою владою можна зловжити, що, у свою чергу, призведе до порушення прав людини задля задоволення публічного інтересу. Якщо ж розглядати адміністративне право як право, що контролює публічну владу, тоді функції адміністративного права в сучасному суспільстві неможливо обмежувати тільки лише контролем над владою. Навіть у суспільстві, де адміністративне право сприймається суто як «право, що контролює адміністративну владу», вчені-юристи переглядають цей традиційний підхід у зв'язку з посиленням адміністративної функції держави» [18, с. 78-79]. Наголошуючи на «теорії рівноваги» як альтернативній пізнавальній моделі адміністративного права, професор Ло підтримує її базову тезу: «виконавча влада» та «права людини» не є взаємовиключними поняттями, кожне з них може продовжувати розвиток, не жертвуючи іншим. Саме «теорія рівноваги» в адміністративному праві дозволяє переглядати, на думку вченого, фундаментальні питання сучасного адміністративного права, такі як функції, основні цінності, базові концепції та рамки. Важливі висновки робить автор про функції адміністративного права, коли зазначає наступне: «Виконавча влада і права людини повинні та можуть знаходитися в балансі, що і передбачено адміністративним правом. Якщо виконавчу владу і права людини «примирити» одне з одним, як стверджують теоретики політики і права, то зрозуміло, що основною функцією адміністративного права стане їх погодження та виявлення взаємної вигоди з метою сприяння розвитку економіки та суспільства» [18, с. 323]. Цю тезу підтримує російський вчений А. Дьомін, зазначаючи, що, якщо звести адміністративне право до «основної функції» погодження, це призведе до позбавлення адміністрації всієї повноти влади та можливості виконувати свою координуючу роль у відносинах виробництва та споживання, залишаючись владою тільки виконавчою [18, с. 323-324]. Перспективний розвиток сучасного адміністративного права Ло Хаоцай вбачає у тому, що адміністративне право, як і раніше, повинно приділяти значну увагу регулюванню та контролю влади з точки зору її раціональності, а також, враховуючи соціальні трансформації, збільшення масштабів соціальної участі в процесі управління.

Аналіз останніх дисертаційних досліджень дозволяє виділити певні тенденції розвитку наукової думки. Історіографія еволюції адміністративно-правової доктрини при розробці проблеми теорії функцій адміністративного права, на жаль, свідчить про її недостатню дослідженість, що, у свою чергу, не дозволяє виділити та обґрунтувати специфіку основних етапів розвитку адміністративно-правової доктрини в зазначеній сфері, а надає можливість лише схарактеризувати так звані фрагментарно-мозаїчні «сплески» уваги у вітчизняній та зарубіжній адміністративно-правовій науці, що певним чином пояснюється складністю, мобільністю та поліструктурністю адміністративного права, особливостями його розвитку, постійною зміною векторів у регулюванні суспільних відносин.

Таким чином, вищезазначене надає можливість зробити наступні висновки: по-перше, дослідження функціонального призначення адміністративного права не стало традиційним для новітньої наукової та навчальної літератури, бо відсутні фундаментальні безпосередні тематичні дослідження функцій

адміністративного права; по-друге, у сучасних доктринальних дослідженнях і до сьогодні спостерігається помилкове ототожнення функцій, задач, завдань та мети адміністративного права; по-третє, приділяється увага окремим функціям адміністративного права з урахуванням вимог часу (прослідковується тенденція розвитку досліджень функцій адміністративного права, як-от охоронна, регулятивна, функція правосуддя, публічно-сервісна), але комплексне системне дослідження функцій адміністративного і до цього часу відсутнє, що, у свою чергу, обумовлено таким дискусійними питаннями адміністративного права, як предмет та система. Такий стан справ не може бути визнаний задовільним, адже, як справедливо зазначає Ю. Битяк, «створення сучасної теорії адміністративного права вимагає уточнення його соціальної ролі і призначення, предмета і завдань, уточнення його понять, системи і структури» [3, с. 167]. Формування сучасної теорії функцій адміністративного права, її комплексна розробка – це не тільки вимога подальшого розвитку наукового фундаменту галузі адміністративного права, але й один із основних векторів, обумовлених «Переліком перспективних напрямів кандидатських і докторських дисертацій за юридичними спеціальностями» (рішення президії Національної академії правових наук України від 18.10.2013 № 18/11) та «Пріоритетними напрямами розвитку правової науки на 2011-2015 роки», що затверджені Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України №14-10 від 24.09.2010 р.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України: доктринальні аспекти реформування / В.Б. Авер'янов // Право України. – 1998. – № 8. – С. 8-13.
2. Авер'янов В.Б. Вибрані наукові праці / упорядники: Андрійко О.Ф. (керівник колективу), В.П. Нагребельний, Л.С. Кисіль, Ю.С. Педько, В.А. Дерезь, А.А. Пухтецька, А.В. Кірмач, Л.В. Люлька; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, О.Ф. Андрійко. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. – 448 с.
3. Правова доктрина України: у 5 т. – Т. 2: Публічно-правова доктрина України / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. – Х.: Право, 2013. – 864 с.
4. Загальне адміністративне право: підручник / [І.С. Гриценко, Р.С. Мельник, А.А. Пухтецька та ін.]; за заг. ред. І.С. Гриценка. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
5. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навч. посібник / Р.С. Мельник, С.О. Мосьондз; за ред. Р.С. Мельника. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 344 с.
6. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем): навчальний посібник / О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, М.В. Плугатир, М.В. Співак. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 233 с.
7. Адміністративне право. Загальна частина: навчальний посібник / С.М. Алфьоров, С.В. Ващенко, М.М. Долгополова, А.П. Купін. – К.: «Центр учбової літератури», 2011. – 216 с.
8. Теремецький В.І. Принципи та функції адміністративно-правового регулювання податкових відносин / В.І. Теремецький // Право і безпека. – 2011. – № 4 (11). – С. 85-89.
9. Курінний Є.В. Адміністративне право України: тенденції трансформації в умовах реформування: навчальний посібник / Є.В. Курінний. – Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002. – 92 с.
10. Курінний Є. Реформування українського адміністративного права: декілька тез про сутність процесу / Є. Курінний // Науково-практичний журнал. – 2013. – № 2 (4). – С. 5-16.
11. Адміністративне право: навчальний посібник / О.І. Остапенко, З.Р. Кісіль, М.В. Ковалів, Р.В. Кісіль. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 536 с.
12. Коломоець Т.О. Вступ до навчального курсу «Адміністративне право України»: навч. лекція / Т.О. Коломоець, В.К. Колпаков. – К.: Ін Юре, 2014. – 240 с.
13. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
14. Адміністративне право: актуальні питання та інноваційні ідеї: навч. посібник / С.В. Петков, Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболь. – К.: КНТ, 2015. – 148 с.

15. Миколенко О.М. Функції адміністративного права / О.М. Миколенко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2012. – № 4. – С. 39–42.
16. Юринець Ю.Л. Правозабезпечувальна та правозахисна функції адміністративного права : антропологічний вимір / Ю.Л. Юринець // Юридичний вісник. – 2014. – 2 (3). – С. 70-74.
17. Мосьондз С.О. Адміністративне право України у визначеннях та схемах : навч. посібн. / С.О. Мосьондз. – К. : Прецедент, 2006. – 176 с.
18. Ло Хаоцай. Очерки современного административного права Китая / перевод с китайского А.В. Островского, В.В. Жигулевой, Б.Я. Надточенко ; под редакцией А.А. Демина. – М. : Книгодел, 2010. – 348 с.

REFERENCES

1. Averyanov, V.B. (1998), “Administrative Law of Ukraine : doctrinal reformation aspects”, *Pravo Ukrainy*, no. 8, pp. 8-13.
2. Averyanov, V.B. (2011), *Vybrani naukovi pratsi* [Selected scientific works], Institute of the state and right for the name of V.M. Koreckogo of the National academy of sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
3. Bytyak, Yu.P., Barabash, Yu.G., Kucheryavenko, M.P. et al. (2013), *Pravova doktryna Ukrainy : u 5 t. – T. 2 : Publichno-pravova doktryna Ukrainy* [Legal doctrine of Ukraine : in 5 vol. – Vol. 2 : Public and legal doctrine of Ukraine], Pravo, Kharkiv, Ukraine.
4. Hritsenko, I.S., Melnik, R.S., Pukhtetska, A.A. et al. (2015), *Zahalne administratyvne pravo : pidruchnyk* [General administrative law : text book], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
5. Melnik, R.S. and Mosondz, S.O. (2015), *Administratyvne pravo Ukrainy (u skhemakh ta komentaryakh) : navch. posibnyk* [Administrative Law of Ukraine (in schemes and comments) : schoolbook], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
6. Kuzmenko, O.V., Pastukh, I.D., Pluhaty, M.V. and Spivak, M.V. (2015), *Administratyvne pravo. Zahalna chastyna (albom skhem) : navchalnyi posibnyk* [Administrative law. General part (schemes albom) : schoolbook], “Tsentr uchbovoyi literatury”, Kyiv, Ukraine.
7. Alforov, S.M., Vashchenko, S.V., Dolgopolova, M.M. and Kupin, A.P. (2011), *Administratyvne pravo. Zahalna chastyna : navchalnyi posibnyk* [Administrative law. General part : schoolbook], “Tsentr uchbovoyi literatury”, Kyiv, Ukraine.
8. Teremetskyi, V.I. (2011), “Principles and functions of administrative and legal regulation in tax relations”, *Pravo i bezpeka*, no. 4 (11), pp. 85-89.
9. Kurinnyi, E.V. (2002), *Administratyvne pravo Ukrainy : tendentsiyi transformatsiyi v umovakh reformuvannya : navchalnyi posibnyk* [Administrative Law of Ukraine : transformational tendencies in the conditions of reformation : school book], Legal academy of Ministry of internal affairs of Ukraine, Dnipropetrovsk, Ukraine.
10. Kurinnyi, E.V. (2013), “Ukrainian administrative law reformation : some thesis about process essence”, *Naukovo-praktychnyi zhurnal*, no. 2 (4), pp. 5-16.
11. Ostapenko, O.I., Kysil, Z.R., Kovaliv, M.V. and Kysil, R.V. (2008), *Administratyvne pravo : navchalnyi posibnyk* [Administrative law : schoolbook], Vseukrayinska asotsiatsiya vydavtsiv “Pravova ednist”, Kyiv, Ukraine.
12. Kolomoets, T.O. and Kolpakov, V.K. (2014), *Vstup do navchalnoho kursu “Administratyvne pravo Ukrainy» : navch. leksiya* [Introduction to educational course „Administrative Law of Ukraine : educational lection], In Yure, Kyiv, Ukraine.
13. Kolpakov, V.K. and Kuzmenko, O.V. (2003), *Administratyvne pravo Ukrainy : pidruchnyk* [Administrative law : textbook], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
14. Petkov, S.V., Armash, N.O. and Sobol, E.Yu. (2015), *Administratyvne pravo : aktualni pytannya ta innovatsiyini ideyi : navch. posibnyk* [Administrative law : actual questions and innovational ideas : schoolbook], KNT, Kyiv, Ukraine.

15. Mykolenko, O.M. (2012), "Administrative law functions", *Naukovyi visnyk international humanitarian university*, no. 4, pp. 39-42.
16. Yurynets, Yu.L. (2014), "The law providing and human rights functions of administrative law : anthropological measurement", *Yurydychnyi visnyk*, no. 2 (3), pp. 70-74.
17. Mosondz, S.O. (2006), *Administratyvne pravo Ukrainy u vyznachennyakh ta skhemakh : navch. posibn.* [Administrative Law of Ukraine in notions and schemes : schoolbook], Pretsedent, Kyiv, Ukraine.
18. Lo Khaotsay (2010), *Ocherki sovremennoho administrativnoho prava Kitaya* [Sketches of modern administrative law of China], Translated by Ostrovskiy, A.V., Zhiguleva, V.V. and Nadtochenko, B.Ya., Moscow, Russia.

УДК 340: 004

ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Иванцова Ю.Г., аспирант

*Гродненский государственный университет имени Янки Купалы,
ул. Ожешко, 22, г. Гродно, Республика Беларусь*

В статье выделяются и анализируются четыре этапа развития информационного законодательства, дается характеристика исследований на каждом этапе осуществления государством информационной политики. Выделяются основные направления каждого этапа.

Ключевые слова: информационное законодательство, информационное общество, информатизация, информационная политика.

ETAPI ROZVITKU INFORMACIYNOGO ZAKONODAVSTVA V RESPUBLIЦИ BILORUSЬ

Иванцова Ю.Г.

*Гродненський державний університет імені Янки Купали
вул. Ожешко, 22, м. Гродно, Республіка Білорусь*

У статті виділяються й аналізуються чотири етапи розвитку інформаційного законодавства, дається характеристика досліджень на кожному етапі здійснення державою інформаційної політики. Виділяються основні напрями кожного етапу.

Ключові слова: інформаційне законодавство, інформаційне суспільство, інформатизація, інформаційна політика.

STAGES OF DEVELOPMENT OF INFORMATION LAW IN BELARUS

Ivantsova Y.G.

Grodno state university named Y. Kupala, str. Orzeszkowa, 22, Grodno, Belarus

The article highlighted and analyzed four stages of informational legislation development, describes the research at each stage of the state information policy. IT's highlighted the main directions of each stage. By the analyses of informational legislation development and highlighting of separate stages, we base on the main types of informational legislation develop at the all stages, but certain separate relation type gets the dominate meaning.

In the limelight of state agencies were the follow directions: questions of legal regulation in electronic document management; development of global computer network Internet segment; development of technical codes, reglaments, sanitary standards and communicational technologies; enactments approving in the field of informational protection and security providing; appearing of modern types in informational relations (for example, rendering an electronic and internet services); creation of common normal working and informational area. By the way, informational process for today is inseparably connected with the policy which is carried out in the field of mass media, communication and telecommunication.

In a way it's necessary to admit that by the times of Belarus Republic existence, it was created the developed system of informational legislation regulates the wide circle of informational relations and creates the needed conditions for informational society formation.